

MEDEDELINGENBULLETIN No 7

van de "Nederlandse vereniging ter beoefening van de militaire historie".

Opgericht : 20 augustus 1966

Secretariaat : Burgemeester Caan van Necklaan 262 Leidschendam

De vereniging is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van de geschiedenis, het ceremonieel, de tradities, uniformen, emblemen, wapens, ridderorden en onderscheidingen van militaire en semi-militaire organisaties, meer in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige) overzeese Rijksdelen.

I. Mededelingen van huishoudelijke aard.

- A. De vereniging telt op het moment van opstellen van dit bulletin (29 maart 1967) 212 leden. De aanvulling op de ledenlijst is bijgevoegd.
- B. De penningmeester verzoekt de leden, die hun toegezegde aanloopbijdrage 1966 en/of hun contributie 1967 nog niet voldeden, nu te storten op giro 14700 van Algemene Bank Nederland N.V., Koningstraat 89, Den Helder, ten goede van : C.J. Kneppelhout, penningmeester Ned.ver. t.d.v.d. mil.historie. Het bedrag der contributie is minimaal f 15,-!
- C. Het tijdschrift "Spiegel Historiae" wordt alleen dan aan de leden toegezonden, wanneer er artikelen op krijgshistorisch gebied, geschreven door onze leden, in zijn opgenomen! Momenteel zijn 'n vijftal artikelen bij de redactiecommissie in behandeling. Om 'n regelmatige toezending te verzekeren zijn echter méér artikelen nodig! Artikelen worden gaarne verwacht aan het adres van de secretaris (zie boven). Zie ook punt I.E.
- D. Van ons lid H.H. Mooren, Res. kapitein der Infanterie, ontvingen wij voor de vereniging enige medailles uit familiebezit. Hartelijk dank voor deze schenking!
Schenkeningen aan de vereniging gaarne zenden aan de archivaris/bibliothecaris Majoor der Artillerie J.J.B.T. Bouvy p/a Kanaalweg 2 Scheveningen. Zie ook punt I.E.
- E. Van de bestuursvergaderingen valt het volgende te melden:
 - 1. Voor wat betreft de artikelen, bestemd voor event. plaatsing in de "Spiegel Historiae", is het bestuur van mening, dat die artikelen in ieder geval op het hoge wetenschappelijke pijl van de overige publicaties in dat tijdschrift dienen te staan. Onze vereniging kan zich de blamage van weigering door de redactie van Sp.H. niet permiteren. Daarom zal de eigen redactiecommissie als maatstaf o.m. aanleggen, dat 'n ingezonden artikel moet zijn:

- a). Wetenschappelijk verantwoord.
- b). In verhalende trant.
- c). Zo mogelijk voorzien van foto's.
- d). Voorzien van bronopgave.
- e). Voorzien van korte levensbeschrijving van de schrijver.

Artikelen, die niet aan deze eisen voldoen zullen niet worden doorgezonden aan de Sp.H., doch eventueel wel in het Bulletin, zo nodig als vervolgartikel. De redactiecommissie beslist hierover.

2. Voorshands zullen alle schenkingen aan de vereniging, met uitzondering van zeer waardevolle of bijzondere zaken, blijvende ter beschikking gesteld worden van daarvoor in aanmerking komende instellingen. Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het beleid in deze. Bruiklenen zullen door onze vereniging voorlopig niet aanvaard kunnen worden. Deze regeling zal gelden tot we een eigen onderkomen hebben.
 3. Getracht zal worden in juni een excursie te organiseren voor de leden met hun echtgenotes. De gedachten gaan uit naar het Marinemuseum in Den Helder. U hoort er nog nader van!
 4. In verband met de toezegging van enige tekenaars nog een ontwerp in te zenden voor het verenigingseembleem, is de beslissing hierover tot de volgende Alg. bestuursvergadering uitgesteld.
 5. In het kader van de gestage opbouw van onze vereniging zal
 - a) het Mededelingsbulletin wat ruimer opgezet worden.
 - b) Daarna zal het aanzien van het bulletin verfraaid worden.
 - c) Vervolgens zal worden overgegaan tot offset-druk + stencil, zodat illustraties kunnen worden opgenomen.
 - d) Tenslotte zal getracht worden in samenwerking met daarvoor in aanmerking komende verenigingen, stichtingen etc, te komen tot een gedrukt maandblad.
 6. Het bestuur kan nog zulke mooie plannen maken, maar als de leden niet meewerken komt er niets van terecht! Mogen wij op U rekenen?
- F. Copy voor het Mededelingen-bulletin van juni 1967 gaarne vóór 15 mei a.s. in enkelvoud (getypt of duidelijk geschreven) aan het secretariaat van de vereniging. Mogen wij ook van U eens een kleine bijdrage verwachten?
- G. Wij bieden onze excuses aan voor een aantal storende drukfouten, welke in ons februari-nummer zijn binnengeslopen. De haast om het bulletin voor 1 februari 1967 bij de P.T.T. ter verzending aan te bieden (i.v.m. de verhoogde porti per 1-2-1967) is daar in hoofdzaak debet aan.

II. Personalis

- A. Het lid van het Algemeen Bestuur Mr. Ch.L.M. Schaepman is benoemd tot Raadadviseur bij het Ministerie van Defensie.
- B. Ons lid, de Luitenant-Generaal b.d. C.F. Pahud de Mortanges, Adjudant-Generaal i.b.d. en wvd Chef van het Militair huis van Hare Majesteit de Koningin is begiftigd met het Grootkruis in de orde van de Republiek van Tunesië.

- C. Ons lid, de Eerste luitenant v. Vkd P.S. Schuurman, secretaris van het Militaire huis van Hare Majesteit de Koningin is benoemd tot Ridder in de orde van de Republiek van Tunesië.
- D. Eerst heden vernamen wij, dat ons lid Dr. J.G.N. Renaud vanwege de Nederlandse Kastelenstichting is benoemd tot buitengewoon lector in het vak kasteelkunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Dr. Renaud heeft 30 november 1966 zijn ambt aanvaard met een openbare les, getiteld "Variaties op het thema Kasteel".
- E. Ons lid C.B. Nicolas is bevorderd tot Majoor der Mariniers.

Wij bieden allen onze welgemeende gelukwensen aan!

- F. Ons lid, Generaal-Majoor b.d. O.A. Keub, is ernstig ziek opgenomen in het Centraal Israëlitisch Ziekenhuis te Amsterdam.
Wij wensen hem veel sterkte en een spoedig herstel toe.

III. Op verkenning voor U!

- A. Van de Firma Gysbers en van Loon, Bakkerstraat 7a Arnhem, ontvingen wij Catalogus 764 met daarin o.a.:
- Illustrierte Zeitung, Kriegsnummern, 1914-1918, 8 Delen: fl.175,-
World War I, The times history of war, 1914-1919, 21 Delen: fl.350,-
Paul Jones; founder of the American Navy, by A.C. Buell, 1901,
2 Delen: fl.35,-
The age of the battleship 1890-1922, by B. Harris, 1965: fl.16,-
Wappen und Flaggen der Bundesrepublik Deutschland und der Bundesländer (22 mehrfarbigen Tafeln), 1967: fl.29,-
- Van dezelfde firma ontvingen wij Kaleidoscoop 6, met daarin o.a.:
- A history of the Colt revolver and the other arms made by Colt's Patent Fire Arms Manufacturing Company from 1836 to 1940, by Ch.T.Haven and Fr. A.Belder, 1940 : fl.45,-
- B. Van Boekhandel H. de Bot, Hornarbeide 7 Horn (L), ontvingen wij de catalogi 331 t/m 334, met in catalogus 331 o.a.:
- Litho 540 x 15 cm kleurendruk, voorstellend "Intocht van Prins Frederik Hendrik en zijn leger binnen Nijmegen op 15 okt 1633", uitgegeven in 1898 : fl 25,-
Kopergravure "De belegering van Sluys in 1604", door J. van Meurs, 1664, 32 x 18 cm : fl 15,-
- In catalogus nr 332 o.a.:
- Gedenkschriften 1812 en Gedenkschriften 1788-1840, door W.P. d'Auzon de Boisminart, 3 Delen, uitg. 1840/1843 : fl 35,-
Met Hr.Ms. K13 naar Ned.Indië, door C.v.d. Linden en M.Wytema, Amst. 1927 : fl.6,-
- In catalogus nr 333 o.a.:
- Trouw moest blijken, geschiedenis in foto's van de vrije Nederlanders na 10 mei 1940, London 1945 : fl 8,-
- In catalogus nr 334 o.a.:
- Holland fights the Nazis, door L. de Jong, London 1941 : fl 5,-
Nachtmerrie over Nederland, herinneringsalbum 1940/45 : fl 5,-

- C. Van N.V. Boekhandel C.P.J. van der Peet, Jansweg 39, Haarlem, ontvingen wij catalogus H-IV, waarin o.a.:
- Prince Eugene, twin Marshall with Marlborough, by G. Macmunn, London n.d. : fl 10,-
 - A beau sabreur, Maurice de Saxe, Marshall of France, by W.R.H. Trowbridge, London 1909 :fl 15,-
- D. Van A.G. van der Dussen, Kastanjelaan 24, Bunde(L) ontvingen wij de literatuurlijst februari 1967, waarin o.a.:
- De Nederlandse Ridderorden en onderscheidingen, door W.F. de Box : fl 10,-
 - Ribbons and Medals, by Dorling (296 p., 16pl in colour) : fl 15,-
 - British Campaign Medals, by John Laffin (80p, 16 pl.) : fl 9,-
 - Orders and decorations of all nations, by R. Werlich (328 p., meer dan 1000 illustr.) : fl. 75,-
 - Deutsche Orden und Ehrenzeichen, Geeb und Kirchner, (254 p., 173 illustr.) : fl.20,-
- E. Van de Firma Burgersdijk en Niermans, Nieuwsteeg 1 Leiden, ontvingen wij Boekenlijst 209, waarin o.a.:
- Les gueux de mer et la naissance d'une nation, door R.Avermaete, Brussel 1944 : fl 6,-
 - Gedenkboek der Utrechtse Schutterij dl I, door L.E. Bosch, Utrecht 1835 : fl 8,-
 - De slag bij Nieuwpoort Dichterlijk Krijgstafereel, door L. van Hoogeveen-Sterck, Antwerpen 1844 : fl 7,-
- F. Van de Verzamelpionier, Postbus 814 Rotterdam, ontvingen wij de aanbiedingenlijst 6e jaargang nr 1 en een opruimingslijst.
- Uit de aanbiedingenlijst noteren wij voor U:
- "Golden Wings", door M. Caidin - U.S. Navy and Marine Corps in the air, Honderden groot-formaat foto's fl 20,-
 - 5 Plakboeken Engelse Marine (tot ± 1920) fl 10,-
 - 3 Plakboeken Franse en Duitse Marine (tot ± 1920) fl 7,50.
 - Onze Vloot, jaargang 1945, fl 7,50.
- Voorts bladzijden vol literatuur 2e wereldoorlog, militaire historie etc.
- Op de eerste en derde zaterdag van iedere maand kunt U terecht in de "showroom" van De Verzamelpionier, Mathenesserdijk 363 Rotterdam.
- Ook na telefonische afspraak 010-238.216.
- G. Heeft U er wel eens over gedacht postzegels met militaire afbeeldingen te gaan verzamelen? Er zijn er duizenden uitgegeven. In de Marjan-Spiegel, huisorgaan van Postzegelhandel Marjan N.V., Javastraat 108 Den Haag zagen wij de volgende nieuwe uitgaven:
- België (13-2'67) Wapenmuseum van Luik 2 Fr. fl 0,20
 - Noorwegen (16-2'67) 150 jaar Militaire Academie 60 en 90 öre fl 1,15.
- H. Van H. de Weerd, Middellaan 34 Apeldoorn, ontvingen wij lijst 26 met ruim 300 boeken, betrekking hebbend op militaire- en burgerluchtvaart. De lijst is dermate uitgebreid, dat het onmogelijk is er een verantwoorde greep uit te doen. Heeft U verlangens op luchtvaartgebied, dan kan de firma de Weerd U vast helpen!
- I. Van de Europese Bibliotheek, Gasthuisstraat 12 Zaltbommel, ontvingen wij weer "De Boeke-Kas", waarin o.a.:
- M. Thierbach: "Die geschichtliche Entwicklung der Handfeuerweffen, nadruk van de originele uitgave van 1886-1899 fl 136,75.
 - A.Bijl.Mzn.: "De Nederlandse Convooidienst 1300-1800 fl 10,-

IV. Losse flodders

- A. Voor de verzamelaars van miniatuurmodellen ontvingen wij 'n bericht over nieuwe Roskopf-modellen van:
BTR50-Schützenpanzer; BTR 152 C- 6 Rad-Schützenpanzer; BTR-ZPU2-Zwillingsflak; 9 SU 152-Sturmgeschütz SU; 121 - Centurion GB etc.
Verkrijgbaar bij de betere speelgoedzaken. Adreslijst verkrijgbaar bij: Roskopf Miniaturmodelle - 822 Traunstein Obb. - W.Deutschland
- B. De tweede serie Tritt-cavaleriekaarten is uit. Wederom 24 stuks à fl 0,40 per stuk. O.a. te bestellen bij: Haagse Boekenbeurs, Hippolytusbuurt 26 Delft.
- C. Het tijdschrift Soldier biedt een kleuren reproductie aan, voorstellend "Gevecht in Oosterbeek (slag om Arnhem)", naar een schilderij van David Shepherd. Afmetingen 38½ inch bij 23½ inch. Prijs : 3 guineas. Betaling per internationale postwissel is mogelijk.
Adres : Soldier (Prints), 433 Holloway Road, London-N7, England.
- D. Voor de tankhobbyisten is weer een serie kleurenprenten verschenen, n.l. serie 2 van de Bellona Colour Prints, bevattend vier repro's naar schilderijen van George Bradford, 8½ inch bij 11 inch en voorstellend Tigertank (P) Elefant; Russische SU 85 tank-destroyer, Amerikaanse M10A en Duitse Jagdpanzer V Jagdpanther.
Bestellen bij: Merberlen Ltd. Badgers Mead, Hawthorn Hill, Bracknell, Berks, England, Kosten 10.sh. en 9.d.
- E. Het maken van een nieuw Victoria-Cross kost 25 shillings. Een in 1916 verdiend exemplaar op naam van Frederick Jeremiah Edwards, werd onlangs op een veiling verkocht voor 900 pounds (fl.9000,-) aan de curator van The Middlesex Regiment's Museum.

V. Nieuwe uitgaven

- A. Mr.K. de Vries; "Het regiment Infanterie Johan Willem Friso", flitsen uit een roemrijk verleden. Uitg. Fryske Akademy, Doelestr-8. Leeuwarden 1966, publicatie 282, prijs fl 1,50.
Korte beschrijving van het op 1 juli 1950 opgerichte regiment, dat de tradities van 1 R.I. en 9 R.I. voortzet (1814-heden),
Beginnend met een beeld van het leven van Johan Willem Friso, worden achter-eenvolgens het ontstaan van de K.L. de Tiendaagse Veldtocht, de strijd om de Citadel van Antwerpen, Honderd jaar vrede, De meidagen '40 en Friesland in Indië behandeld.
Gezien de lage prijs en de noodzakelijke beperking van de stof is het toch nog een bijzonder aardig boekje geworden.
/ de geschiedenis van
- B. Herziene uitgave van het Voorschrift Uniformen voor de Koninklijke Luchtmacht (niet in de handel).
Geeft een overzicht van alle tenues KLu, de draagwijzen, de rang- en standonderscheidingstekenen, emblemen, onderscheidingstekenen voor borst, kraag en schouder, de draagwijze van decoraties etc.
- C. Half april verschijnt een herdruk van Rietstop-Rolland's Wapenafbeeldingen bij Rietstop's Amorial Général, in 6 delen in buckram-linnen, 7 platen met heraldische uitdrukkingen en telkens 42 illustraties op één bladzijde, totaal 2029 pagina's met wapenafbeeldingen. Prijs fl 253,75 franco thuis.
Te bestellen bij Gysbers & van Loon, Bakkerstraat 7-7a Arnhem.

- D. Napoleon : Louis Napoleon on Artillery.
De ontwikkeling der artillerie van de 14e tot de 17e eeuw door Napoleon III. Middlesex, 1967, platen + 24 blz.
10 Prachtig, gegraveerde platen met 70 tekeningen illustreren de ontwikkeling van de artillerie. De korte tekst is van W.Y. Carman. Prijs fl 40,65. Te bestellen bij N.V. Boekhandel C.P.J. van der Peet, Jansweg 39, Haarlem.
- E. Smitherman, P.H. (ed.) : Uniforms of the Yeomanry Regiments. Geïllustreerd met kleurenplaten. Uitvoerige beschrijving. London, 1967. Prijs : fl 42,-. Eveneens te bestellen bij van der Peet (zie D.).
- F. Atlas de la Grande Armée.
Een groots opgezette uitgave over de roemruchte historie van Napoleon's "grande armée", formaat 21,5 x 27 cm. 324 blz. tekst met 326 illustraties in zwart-wit en 8 blz in kleuren, 57 kaarten, waarvan 40 in kleur. Geb. Prijs fl 59,50. Prospectus op aanvraag. Te bestellen bij Europese Bibliotheek, Gasthuisstraat 12, Zaltbommel.

VI. Uit de Vakpers

- A. Het tweede deel van het artikel over duelleerwapens door Drs. R.B.F. van der Sloot is verschenen in het februarinummer 1967 van het tijdschrift "Antiek", met 12 prachtige afbeeldingen van rapier- en degengevesten en duelleerpistolen. Zeer aan te bevelen!
- B. Van het "Oud-Strijders Legioen 's-Gravenhage" ontvingen we 9e jrg. no 1 van "Sta-vast", hun maandblad. Daarin deze keer naast vele politiek getinte artikelen een artikel van de hand van ons lid Dr. Mr. H.P. Schaap, getiteld "Bij het heengaan van Generaal Izaak Herman Reynders".
- C. "Centurio" van januari 1967 schenkt nog eens aandacht aan onze vereniging, waarvoor onze dank! Ook in "Polsslag", het orgaan van de Vereniging van officieren van de Geneeskundige troepen komen we onze vereniging tweemaal tegen, o.a. in verband met de aan ons voor te leggen vraag inzake de officiële oprichtingsdatum van de Geneeskundige troepen. Inmiddels is die vraag door ons Alg. bestuurslid Drs. G.J. van Ojen tot ieders tevredenheid beantwoord!.
- D. "Sinte Barbara", het VOA-orgaan dat altijd op zo prettige wijze zoveel historie en traditie in zijn kolommen weet te verwerken, bevat in het maart-nummer een artikeltje over de tradities m.b.t. Sinte Barbara-herdenking bij de Artillerie.
- E. Het maandorgaan van de Documentatiegroep '40 - '45 van februari 1967 bevat weer een artikel over de emblemen van het Duitse leger van de hand van ons lid B.C.Cats.
- F. "Soldier" van januari 1967 bevat een korte historie van The King's own Royal Border Regiment, terwijl het februari-nummer een uitgebreid artikel bevat over "Bows and Arrows" en 'n supplement met alle badges van de "Territorial Army", die binnen kort zodanig gereorganiseerd wordt, dat vele territoriale onderdelen komen te vervallen.

- G. Het maart-nummer van "Spiegel Historiae" bevat een artikel over "Geeraert Brandt en de vierdaagse zeelslag" van de hand van Marine-officier E. Weber.
- H. "Ons Leger", maart 1967, opent met een artikel, getiteld "Uit de geschiedenis van de militair geneeskundige dienst" door Luitenant-Kolonel J. Sankalden.
- I. "Legerkoerier", februari 1967, besteedt aandacht aan de 100-jarige Commissie van Proefneming, die als centrale taak nog steeds het houden van schietproeven met artilleriematerieel heeft. In het maart nummer is een kort artikel over het 25-jarig bestaan van het Korps Commando Troepen opgenomen.
- J. "Alle Hens" van februari bevat een artikel over het fabriceren van vlaggen met daarin verwerkt 'n aantal flitsen uit de geschiedenis van onze nationale driekleur.
- K. "The Bulletin", orgaan van de "Military Historical Society" van februari 1967 bevat een rijkelijk geïllustreerd artikel over The Adelaide Rifles en 'n eveneens geïllustreerd artikel over de bereden muziek van 10th Royal Hussars.

VII. Artikelen voor en door onze leden.

A. EXPOSITIE HISTORISCHE DIORAMA'S

Van de vereniging ontving ik het verzoek iets over de expositie van mijn diorama's en historische miniatuur-figuren in Oud-Aalden, gemeente Zweeloo, te vertellen, wat ik bij deze graag wil doen. Deze expositie is door mij als hobby opgebouwd en ligt zo volkomen in de lijn van de Ned. Ver. ter beoef. v.d. Mil.Historie, dat het U ongetwijfeld niet zal teleurstellen, wanneer U er een kijkje gaat nemen.

Maar eerst iets over de voor geschiedenis.

Een 25 tal jaren geleden begon ik de modelbouw van schepen, vliegtuigen, enz. te beoefenen, maar in 1956 ontdekte ik het bestaan van de Stichting ter bevordering van de toepassing van Cuk.Hist. figuren oftewel de hobby tot het verzamelen van timmer saldaatjes, De mogelijkheid om deze figuurtjes, militair en civiel, in diorama's te verwerken interesseerde mij zodanig, dat ik met enthousiasme deze wijze van vrijetijdsbesteding ging beoefenen. Het succes van mijn diorama's op enkele tentoonstellingen leidde tot de gedachte om deze in een permanente expositie op te stellen.

Sinds 1965 mocht ik onderdak vinden in de "Schaapskooi" van het "Hoes van Hol-An", een gerestaureerde Saksische boerderij van 1668 in Oud-Aalden-Zweeloo, in het zuiden van Drenthe.

Het resultaat, duizenden enthousiaste bezoekers, en het ruimtegebrek hebben ons de moed gegeven op eigen risico in een apart boerderijtje, dat in de toekomst ook door Monumentenzorg gerestaureerd zal worden, het seizoen 1967 te beginnen.

We hopen op 2e Paasdag klaar te zijn om onze bezoekers te ontvangen, daarna elke zaterdag, Hemelvaartsdag en 2e Pinksterdag en in juni, juli, augustus alle werkdagen. 's-Zondags gesloten.

De opzet van het geheel is om in de vorm van een serie diorama's zowel hoogtepunten uit de geschiedenis, als ook cultuur-historische momenten uit alle tijden weer te geven.

Tot nu toe heb ik 25 á 30 kasten kunnen opstellen, waarvan ik wil noemen: een gevecht van oermensen met een holenbeer, het beschilderen van de grotwanden van Lascaux, het bouwen van een hunebed. En meer militair: een Romeinse vesting met een afdeling Legionnaires, een inval van de Denen en Noormannen, een riddersaal met harnassen uit verschillende tijdperken, belegering van het Kasteel Coevorden in 1395. De moord op Prins Willem I in 1584. Uit de Nap.tijd: Napoleon en zijn langste Tamb.maitre, de Hollander Siliakus van het 3e Reg. der Keiz.Gardegrenadiers, Napoleon bij Waterloo en aan de Berezina. Een parade van Rijd. artillerie voor Koningin Wilhelmina begin 1900. Van de moderne geschiedenis o.a.: de inval der Duitsers op 10 mei 1940, de Invasie op 6 juni 1944. Tot slot van de serie een moderne taptoe met 250 muzikanten en 150 toeschouwers, een kast, die steeds een successtuk bij het publiek is. De stoet van Prinsjesdag met Gouden Koets is gedeeltelijk klaar.

Als liefhebber van uniformkunde, speciaal wat betreft het Nederl. Leger, ben ik begonnen een serie figuren in de grootte van 17 cm op te stellen. Gala uniformen 1965, maar ook in de kleurige uniformen van de 19e eeuw.

Voor de dames wordt momenteel gewerkt aan een collectie kostuumpoppen.

Nieuwe diorama's zijn in aanbouw.

Last but not least is het een attractie voor de mens van 1967 om in de rust van het Olde Landschap : Drenthe onder te duiken. Oud-Aalden is een verzameling oud-Saksische Boerderijen, die kris kras door elkaar gebouwd liggen te dromen. Drenthe is zeer zeker een kijkje waard en het begint steeds meer door de rest van Nederland ontdekt te worden zonder dat de rust moemenswaard verstoord wordt.

Ter orientatie een korte aanduiding waar oud-Aalden te vinden is: ± 15 k.m., opzij van Emmen en 10 k.m. ten zuiden van Westerbork. Vanuit de Randstad bereikt men het via Meppel-Hoogeveen of via Coevorden-Emmen.

Welkom in Oud-Aalden-Zweeloo.

E. Spandauw

B. SOLDATENFOLKLORE

Wie zendt ons gegevens?

1. Inleiding

In het tijdschrift "Ons Leger", wordt op het ogenblik een serie artikelen gepubliceerd over de soldatenfolklore. Hieronder verstaat men de eigenaardigheden die zijn op te merken in de taal, liederen, gewoonten, verhalen e.d. van alle militairen van de land- en luchtstrijdkrachten. In deze artikelen worden telkens vragen gesteld om van een bepaald aspect van deze soldatenfolklore gegevens te noteren en te verzamelen.

Aangezien het belangrijk is, dat zo veel mogelijk militairen aan deze verzameling medewerken, zullen wij telkens als er een drietal van dergelijke vragen is verschenen, hiervan een korte samenvatting in ons blad publiceren. In deze aflevering vindt u de eerste drie vragen. Wie er meer van zou willen weten, verwijzen wij naar het genoemde blad, jaargang 51, nummer 1 (januari 1967) en volgende nummers.

Wij doen een beroep op onze lezers om aan deze verzameling mede te werken. U kunt dat doen, door de gevraagde gegevens zo goed mogelijk te omschrijven, met zo veel mogelijk details en deze te zenden aan de redactie van "Ons Leger", Bleyenburg 38^f's-Gravenhage, onder het motto: "Soldatenfolklore". ^f te

2. Vraag 1

Voor bepaalde afkortingen of lettercombinaties heeft de soldaat zo zijn eigen verklaringen. De letters N T B (Nederlandse Territoriale Bevelhebber) verklaarde men als: Niet Te Beoordelen of Niet Tat Benauwde en J W F (Jan Willem Friso) op de kraagpatjes van dat regiment zou betekenen: Jij Wordt Fuselier. Kent u wellicht andere voorbeelden van dergelijke afkortingsverklaringen, die in de militaire samenleving vroeger en nu gebruikelijk waren?

3. Vraag 2

Op namen van commandanten maakt men soms geestige toespelingen.

Toen generaal Winkelman in 1939 opperbevelhebber werd, zeiden de soldaten:

"We hadden liever een winkelmeisje". Bij een bijzonder regentachtige oefening onder commando van generaal Opsomer zeiden de druipnatte soldaten:

"Het is weer volop-zomer". Weet u nog meer van dergelijke grappen?.

4. Vraag 3

Ook in sommige militaire emblemen komt een zinspeling op de naam (of bijnaam) van de commandant voor. De 27 ste Amerikaanse Infanterie-divisie heeft bijvoorbeeld een embleem, waarin het sterrenbeeld Orion voorkomt; als u dat op z'n Amerikaans uitspreekt, krijgt u de naam van de eerste divisiecommandant: generaal O'Ryan. De 137ste Duitse Infanteriedivisie droeg een mijnwerkershamer (Duits: Bergmannshammer), omdat de divisiecommandant Bergman heette. Zijn u wellicht Nederlandse voorbeelden bekend van dit soort zinspelingen in de vele emblemen, die (al dan niet goedgekeurd) door ~~diverse~~ eenheden (van divisie- en pelotonsgrootte) werden en worden gedragen?

(Wordt vervolgd)

C. Uit het jaarverslag 1966 van de "Stichting Vrienden van de Vesting Naarden"

(Secretariaat : Raadhuis Naarden; secretaris : E.D. van Wijngaarden)

1. DE VESTING NAARDEN

Met de restauratie van de wallen is in 1965 goede vordering gemaakt. De muren vanaf de Westbeer tot de stadsuitgang ter plaatse van de voormalige Amsterdamse poort, zijn geheel hersteld en de aardewerken daarop weer in de oude vorm teruggebracht. Op verzoek van onze stichting is de Rijksgebouwendienst er toe overgegaan om vervolgens het "gordijn" (courtine) vanaf de vesting-ingang - Burgemeester van Wettumweg, in de richting van het bastion Turfpoort, onderhanden te nemen. Dit met het oogmerk om, na de beëindiging van het museumseizoen 1966, de gebogen lage flank en de schouder van dit bastion te kunnen restaureren en afwerken voor de heropening van het Vestingmuseum op 13 mei 1967. In de zomer van 1967 zal worden doorgewerkt aan de westelijke wal van Turfpoort om dan weer in september terug te keren voor het herstel van de gebogen hoge flank op het museumterrein.

Parallel met de thans onderhanden zijnde walrestauraties wordt ook de botensteiger voor de waterpoterne herbouwd. Deze diende voorheen voor de verbinding te water met het nabije revelijn.

De embrasures, d.w.z. de insnijdingen of schietgleuven in de aardewal van de lage flank, ten behoeve van de reeds opgestelde drie rolpaardkanonnen, zullen tegelijk met de herprofilering van de wal, van rondhouten bekledingen worden voorzien zoals dit gebruikelijk was.

2. UITBREIDING VAN HET VESTINGMUSEUM.

Op een daartoe door ons gedaan verzoek heeft het Ministerie van C.R. en M. ons via de Dienst der Domeinen, de beschikking "om niet" gegeven over een mortierkazemat en een kanonremise. Beide stenen gebouwen zijn in 1876 midden op het bastion Turfpoort gebouwd en met een dikke beschermende aardlaag overdekt. De mortierkazemat "Y" is een bezienswaardig militair bouwwerk bestaande uit drie ruimten voor respectievelijk 48 manschappen, 4 onderofficieren en 3 officieren, zomede een gang naar een projectielen bergplaats en een kruitkamer. Een trap geeft toegang naar een ruime bomvrije schuilplaats boven de laatstgenoemde ruimten, welke door een munitielift met elkaar verbonden zijn.

Aan het einde van de eerstgenoemde drie personeelsverblijven bevinden zich evenveel nissen met een openzijde op het zuiden gericht, doch beschermd door een hoge aarden wal. In deze nissen konden mortieren van 29 cm. worden geplaatst. Het ligt nu in het voornemen van ons bestuur het oorspronkelijk gedachte gebruik van deze kazemat te laten herleven. Dit kan geschieden door bijv. in elke ruimte een gedeelte met glazen wanden af te sluiten en in de aldus gevormde vitrines figuren in artillerie-uniform van ca. 1880 te plaatsen, temidden van het meubilair, wapenen en gebruiksvoorwerpen uit die periode. Zo kan ook in een der nissen een mortier met toebehoren en bediening worden opgesteld. De overblijvende ruimte zou dan benut kunnen worden representatieve voorwerpen op het gebied van de Militair Geneeskundige Dienst, Militaire muziek, enz.

3. FINANCIELE GEVOLGEN VAN DE UITBREIDING

Behalve de niet eenvoudige opgave voor het verzamelen van het expositiemateriaal, zijn er tenminste dertigduizend gulden nodig om een en ander te kunnen realiseren, terwijl ook de jaarlijkse exploitatiekosten zullen stijgen door een noodzakelijk geworden derde gids, meer electr. stroomverbruik, meer onderhoud, enz.

4. DE VERZAMELING IN ONS MUSEUM

Deze werd in dit jaar weer met verscheidene aanwinsten verrijkt.

De kunstschilder, de heer P. Determeyer te Loenen schonk ons een 9-tal studies en schetsen die hij als milicien, gedurende zijn mobilisatiejaren 1914/'18 in Naarden van militaire bedrijvigheden en medesoldaten maakte.

De heer A. Boxman, kunstschilder te Naarden schonk ons een fraaie oude gravure van de aanval der Pruisen op Weesp in 1787.

Van het bestuur van het Goois museum te Hilversum mochten wij een kleine collectie historische voorwerpen in bruikleen ontvangen, welke in de loop der jaren ter plaatse van Oud-Naarden werden teruggevonden.

De heer F. Bouwman te Naarden schonk ons een viertal dozen met loden soldaten in artillerie- en infanterie-uniformen uit omstreeks 1880.

Door aankoop verwierven wij verschillende militaire kledingstukken, hoofddeksels, leerwerk, wapens, enz. welke nog aanvulling behoeven om hiermede poppen te kunnen aankleden in uniformen van legeronderdelen vroeger in Naarden's garnizoen liggend. Een hiervan, een sergeant-majoor van de Motorartillerie, welke van 1927 tot 1939 in Naarden in garnizoen lag, kon reeds worden opgesteld. Een soldaat van het Schotse huurregiment-Stuart dat in 1785 in Naarden lag, wordt thans met medewerking van het Leger- en Wapenmuseum te Leiden gecompleteerd.

Oud-militairen worden bij deze nog eens uitgenodigd te willen nagaan of zij met wellicht nog in hun bezit zijnde militaire voorwerpen (uniformen, uitrustingsstukken, wapens enz.) onze verzameling kunnen aanvullen. In verband met onze plannen met de mortierkazemat zijn wij bijzonder geïnteresseerd voor alles wat de Vestingartillerie omstreeks 1880 betreft.

Als recente, belangrijke aanwinst kunnen wij een schilderij "Het beleg van Naarden in 1673" vermelden. Door belangeloze medewerking van onze begunstiger de heer H.S. Nienhuis konden wij dit schilderij uit Fries, particulier bezit overnemen. Het doek is herkenbaar als een werk van de bekende schilder en etser van veldslagen en jachttafrelen Johan van Huchtenburg (1647-1733) en geeft een kleurige voorstelling van de bestorming van Naarden op 13 september 1673, dat toen sedert 12 juli 1672 door de Fransen was bezet, in de oorlog die de Republiek der Verenigde Nederlanden moest voeren tegen de alliantie van Engeland, Frankrijk, Munster en Keulen.

5. In aansluiting hierop verzoeken wij onze leden ons te willen inlichten over:
- a) de opstellingswijze van een mortier met bediening en toebehoren in een mortierkazemat ± 1880.
 - b) de inrichting van een kazemat v.w.b. de woon- en slaap-vertrekken (kribben, meubilair, verlichting, gebruiksvoorwerpen etc.) ± 1880.
 - c) de inrichting van kruitkamer en projectieenkamer in 'n mortierkazemat ± 1880.

Iedere aanwijzing is welkom. Berichten gaarne aan onze secretaris : Burgem. Caan van Necklaan 262 Leidschendam. Wij kunnen dan op onze beurt de St. Vrienden van de Vesting Naarden helpen.

VIII. Krijgsmachtagenda

Het ligt in onze bedoeling tweemaandelijks een agenda te publiceren van alle belangrijke herdenkingsdagen voor onze krijgsmacht. In het begin zal die lijst nog vrij summier zijn, doch wij hopen met Uw steun deze agenda te mogen completeren!

A. MEI

- 1. 1848. Oprichting 1 en 5 Regt. Veldart (opgeheven 1-7-1950)
1876 " 2 en 6 " " (" " ")
- 4. Herdenking gevallen.
- 5. Nationale feestdag t.g.v. de bevrijding in 1945.
- 11. 1862. Oprichting Instructie Cie. in Schoonhoven (opgeheven in 1922)
- 20. 1948. Uitreiking huidige vaandel van het 1e Regt. Genie-troepen aan het 1e Regt. Pioniers door Z.K.H. Prins Bernhard te Utrecht.

B. JUNI

- 15. 1922. Oprichting Art. Paarden Depôt (A.P.D.), (opgeheven 15-4-1946)
1938 Oprichting 2e Regt Lucht doelart., (opgeheven 1-7-1950)
- 18. 1815. Slag bij Waterloo.
- 29. 1911. Verjaardag Z.K.H. Prins Bernhard.

In het juni-nummer zullen de maanden juli en augustus worden gepubliceerd. Zehd Uw gegevens! Ook KLu en KM.!

IX. Vraag en Aanbod

- A. Bij het secretariaat zijn nog enige exemplaren voorradig van het boekje "Gegevens over vaandels en standaarden" van de hand van de Kapitein der Jagers H. Ringoir. Indien U minimaal fl 0,75 aan geldige postzegels zend, krijgt U het toegezonden.

- B. Het hoofd van de sectie krijgsgeschiedenis van de Luchtmachtstaf stelde enige brochures "Ridders der Militaire Willemsorde bij de Koninklijke Luchtmacht" ter beschikking van de vereniging.
De oplage is zéér beperkt! Schrijft U ons, indien U interesse heeft.
U krijgt bericht!.
- C. Weet U, dat U gratis ruil-, verkoop- en inkoopadvertenties kunt plaatsen onder deze rubriek, mits U lid van de vereniging bent. Eventueel onder nummer.

X. Sluitstuk

Onderhandelingen zijn bezig om te starten met de volgende studieafdelingen:

1. Heraldiek bij de Nederlandse krijgsmacht (incl. KNIL)
Zal o.m. behandelen de korpsonderscheidingstekenen, de Rangonderscheidingstekenen en alle overige emblemen.
2. Ridderorden en onderscheidingen.
3. Uniformkunde.
4. Nederlandse krijgsgeschiedenis.

In het volgende bulletin volgen nadere gegevens.

Indien U zich ter beschikking wilt stellen voor het leiden van een studie-afdeling, verzoeken wij U dringend, zulks bekend te maken aan het secretariaat!

Zo mogelijk onder opgave van de soortafdeling, die U zou willen gaan formeren.

Ook ontvangen wij graag opgave van leden, die deel uit willen gaan maken van de onder 1 t/m 4 genoemde studieafdelingen.

